

time

Odborný analytický měsíčník

SRPEN-ZÁŘÍ 2012
ČÍSLO 7
WWW.CICAR.CZ
ZDARMA

Kvůli vládě ve školství chudneme

Rozhovor s ředitelem Centra pro dostupnost a výkonnost vysokých škol profesorem Ohio University Richardem Vedderem o plýtvání ve vzdělávacím systému způsobujícím deformace na trhu práce, mýtech o nutnosti masového vysokoškolského vzdělání a iracionalitě českého systému vzdělávání „zdarma“.

Prestiž, sláva, turisté. A dluhy.

V přihlášce k pořadatelské olympiádě Londýn napsal, že příprava her bude stát 2,37 miliardy liber. Výsledná cena byla téměř pětkrát vyšší. V historii olympiád se to nestalo poprvé a patrně ani naposledy.

VZDĚLÁNÍ

KULTURA, SPORT, STÁT A PENÍZE

obsah

4 | Kultura, vzdělání a ekonomie

VSTUPNÍ ANALÝZA | TÉMA Jednou z nejtvrdějších bitev, která se na poli ekonomie vede už několik staletí, je diskuse o tom, co do ní spadá a co ne. Zarputilci všemožných barev a odstínů vynakládají nezměřitelné úsilí v učených i přízemních debatách o tom, kde končí jejich hájemství, za nímž je, řečeno hezky od podlahy, prostor, do něhož „nemají co kecat“.

Autor Ladislav Tajovský

6 | Kvůli vládě ve školství chudneme

ROZHOVOR | TÉMA O plýtvání ve vzdělávacím systému způsobujícím deformace na trhu práce, mýtech o nutnosti masového vysokoškolského vzdělání, měření kvality vysokých škol a iracionalitě českého systému vzdělávání „zdarma“.

Autor Josef Šima

14 | Marketingová podpora vzdělání, kultury a sportu

ANALÝZA | MARKETING Žijeme v době natahování rukou. Kultura, sport i školství většinou stojí v zadních řadách čekatelů na veřejné peníze. O to důležitější je, aby přicházely s marketingově dobře připravenými projekty.

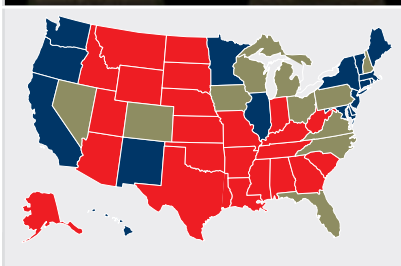
Autor Marek Buchta

16 | Prestiž, sláva, turisté. Dluhy.

ANALÝZA | EVROPSKÁ POLITIKA Každý potenciální kandidát na hostitele olympijských her v rámci podpory svého nápadu slibuje ekonomický prospěch pro město, zem a její občany. Slibuje zlepšení infrastruktury, zvýšený turistický zájem, podporu sportu a ohromnou prestiž...

Autor Jiří Kozák

20 | Vyrovnáno?!

ANALÝZA | SVĚTOVÁ POLITIKA V Evropě se nám možná zdá, že favoritem amerických prezidentských voleb je současný prezident, pohled na reálnou situaci na americkém volebním kolbišti 70 dnů před samotnými volbami je ale mnohem komplikovanější...

Autor Petr Sokol

24 | Chladné přijetí zdravotnické reformy

ANALÝZA | ZDRAVOTNICTVÍ Koncem června a počátkem července tohoto roku provedla společnost Ipsos Public Affairs mezi obyvateli České republiky výzkum, který měl ukázat, do jaké míry jsou seznámeni s novinkami, jež jsou zaváděny ministerstvem zdravotnictví v rámci probíhající zdravotnické reformy...

Autor Ludmila Habadová

CI Time

Odborný analytický měsíčník

Číslo 7

Ročník 2

Srpen–Září 2012

Vydává

CI Consult & Research, s.r.o.

IČ: 24772461

Vladislavova 1390/17

110 00 Praha 1, Nové Město

Kontakty

Telefon: 224 054 087

www.cicar.cz, citime@cicar.cz

Redakce

Šéfredaktor

Ladislav Mrklas

Odborní konzultanti redakce

Ivan Langer, Josef Šíma

Tajemnice redakce

Petra Viktorová

Art director

Ivo Kubát (Multimedia Atelier)

Vedoucí redaktori rubrik

Jan Jireš (mezinárodní vztahy
a bezpečnost)

Petr Sokol (evropská politika)

Marek Buchta (veřejný marketing)

Ondřej Mátl (zdravotní
a sociální politika)

Petr Stiegler (IT)

Jaroslav Salivar (vnitřní
bezpečnost)

Stálí spolupracovníci

Barbora Bakulová, Radovan

Ďurana, Ludmila Habadová,

Miroslav Hyrman,

Luboš Jemelka, Jiří Kozák,

Filip Molčan, Jan Průša,

Dalibor Roháč

Jazyková korektura

4JAN Public Relations, s.r.o.

Fotografie

str. 22–23 ČTK

str. 4–5, 12–19, 26 eu.fotolia.com

Registrace MK ČR E 19998,

ISSN 1804-8099

Milí čtenáři!

Co mají společného vzdělání, kultura a sport? Může toho být hodně. Například to, že patří k námětům ostrých ideologických diskusí o tom, zda jsou či nejsou veřejnými statky. A tedy, zda, resp. nakolik je má stát regulovat, vyčleňovat z tržního prostředí, všelijak ochraňovat či sytit veřejnými prostředky. Některé z takových diskusí mapuje i toto rozšířené – a druhé prázdninové – číslo analytického časopisu CI Time.

Do diskusí nás uvádí vstupní analýza ekonomů z VŠE a vysoké školy CEVRO Institut Ladislava Tajovského, která se dotýká především vztahu kultury a vzdělání coby součásti ekonomie. Následuje rozhovor rektora CEVRO Institutu Josefa Šímy s věhlasným americkým ekonomem, ředitelem Centra pro dostupnost a výkonnost vysokých škol z Ohio University Richardem Vedderem. Jeho název je výmluvný – Kvůli vládě ve školství chudneme.

Hlavní téma tohoto čísla pak doplňují další analýzy, nabízející pohledy na různé souvislosti. Text šéfredaktora CI Time Ladislava Mrklase připomíná, jaký význam má vzdělanost pro sestavování jednoho z komplexních světových žebříčků prosperity – Legatum Prosperity Index – a jak si v něm vedou vybrané země včetně Česka. Jan Průša přidává další argumenty do diskuse o tom, zda je vzdělání spotřebním statkem. Marketingový expert Marek Buchta přidává pohled z oblasti veřejného marketingu. Jeho text se zabývá marketingovou podporou vzdělání, kultury a sportu. Jiří Kozák si v souvislosti s nedávno skončenou olympiádou v Londýně všimá politických a ekonomických souvislostí této nejmasovější sportovní akce. Tečku za hlavním tématem obstarává srovnání pozice vysokých škol v Česku a na Slovensku z pera Radovana Ďurany.

Jelikož se již opravdu blíží horký politický podzim v Americe, přinášíme také analýzu nebývale vyrovnaného amerického prezidentského duelu, kterou přispěl politolog Petr Sokol.

Do tuzemska nás pak vrátí poslední dva texty. Ludmila Habadová rozebírá výsledky průzkumu veřejného mínění, který se týkal některých aspektů zdravotní reformy. Luboš Jemelka analyzuje přípustnost trestu zákazu výkonu politické funkce, k němuž vedlo nedávné rozhodnutí soudu v kauze poslance Jaroslava Škárky.

Přejeme krásné babí léto a inspirativní čtení.

Ivan Langer,
*zakladatel společnosti
a odborný konzultant redakce*

Ladislav Mrklas,
*zakladatel společnosti
a šéfredaktor*

Kultura, vzdělání a ekonomie

Jednou z nejtvrděších bitev, která se na poli ekonomie vede už několik staletí, je diskuse o tom, co do ní spadá a co ne. Zarputilci všemožných barev a odstínů vynakládají nezměřitelné úsilí v učených i přízemních debatách o tom, kde končí jejich hájemství, za nímž je, řečeno hezky od podlahy, prostor, do něhož „nemají co kecat“.

LADISLAV TAJOVSKÝ | Autor je ekonom, přednáší na Národohospodářské fakultě VŠE a CEVRO Institutu, pravidelně přispívá do českých médií

Chceme-li se zamyslet nad kulturou a vzděláním jako nad veřejnými statky, nemůžeme proto začít jinde než právě u jejich vztahu k ekonomii. A úplně na začátku musí stát jednoduchá otázka – jsou subjekty, které v oblasti kultury a vzdělávání nacházíme, a to na straně nabízejících i poptávajících, nějak propojeny ekonomickými vztahy? Řídí se konání aspoň jedněch z nich ekonomickými zákonitostmi?

Budeme-li takto obecně postupovat dále, vyvstane nám na konci logického

řetězce otázka, od níž se vše ostatní odvíjí: považují je ti, kteří kulturu i vzdělání nabízejí či „spotřebovávají“, za cenné statky? Jinými slovy, vnímají práci, kterou na tuto oblast lidského života vynakládají, ať už přímo jako tvůrci těchto statků či nepřímo jako ti, kteří stojí na druhé straně, jako účelně vynaloženou? Nebo ještě jinak – přináší jim produkce i spotřeba těchto statků užitek, za nějž jsou ochotni protihodnotou vynaložit jiné statky, které rovněž považují za užitečné?

ČÍM DŮLEŽITĚJŠÍ TÍM MÉNĚ EKONOMICKÝ?

Pokud na tyto otázky odpovídáme „ano“, pak jsou kultura a vzdělání (a vedle nich třeba zdravotnictví, abychom si doplnili oblasti, které jsou nejdiskutovnější) výsostně ekonomickou oblastí; a nutně se na ně tedy vztahují všechny zákonitosti, které platí i pro jiné ekonomické aktivity, kde nám to nepřijde nijak sporné. Je až absurdní, že čím důležitější pro nás statky jsou, tím větší máme sklon deklarovat svůj vztah k nim jako vyčleněný z prostého ekonomického uvažování. Jako by právě to bylo něco přízemního, jako by uvažování v nákla-

dech, výnosech a cenách bylo něčím sprostým, něčím, co se v těchto sférách nenosí.

Nikdo nemůže popřít, že existují kulturní či vzdělávací aktivity, které si „na sebe“ v reálném čase, či dokonce nikdy nevydělají. Tedy že se někdo věnuje činnosti, která nenachází prostřednictvím trhu ocenění na straně těch, kterým je určena. Veřejným zájmem by tak mělo být, aby i tyto zatím skryté hodnoty zůstaly zachovány, resp. aby vůbec vznikly. Je klidně představitelné, a ve svobodné společnosti více než kde jinde, aby tyto aktivity byly financovány mimotržně. Je však vrcholem absur-

dity, aby si na veřejné prostředky dělal nárok umělec, který puzen vlastním zájmem a touhou tvořit prezentuje svůj koníček jako činnost, která má být z jakéhokoliv důvodu dotována těmi, kteří by něco takového dobrovolně nikdy neudělali.

HAZARD VE VEŘEJNÉM SEKTORU

Ti, kteří hájí veřejný rozměr některých lidských aktivit, uvažují jednak naveně, jednak sobecky – a mnozí z nich určitě i upřímně. Ale všichni společně, bez rozdílu osobních motivací, opomíjejí méně zřejmý rozměr, který s sebou

pozice veřejného statku nese – kdykoliv se změní rozložení politických sil, mohou se změnit preference při rozdělování veřejných prostředků a ke slovu přijde jiná skupina. Zabránit se tomu dá jedině tak, že něco takového znemožníme, tj. zrušíme svobodné volby. Dovedeno do důsledků nemohou požadavky na garanci příjmů plynoucích z veřejných rozpočtů vést k ničemu jinému.

Ještě nebezpečnějším důsledkem pak je pravý opak toho, oč zastánci veřejného sektoru usilují. Nemalá část populace prakticky všech zemí západního světa žije v přesvědčení, že náklady na vzdělání či kulturu platí někdo jiný, že je to služba, která je zdarma, vulgárně řečeno „bezpečná“ (nezaměňovat s „neužitečná“, „nepotřebná“!). Není zde

KDYKOLIV SE ZMĚNÍ ROZLOŽENÍ

politických sil, mohou se změnit preference při rozdělování veřejných prostředků a ke slovu přijde jiná skupina. Zabránit se tomu dá jedině tak, že něco takového znemožníme, tj. zrušíme svobodné volby.

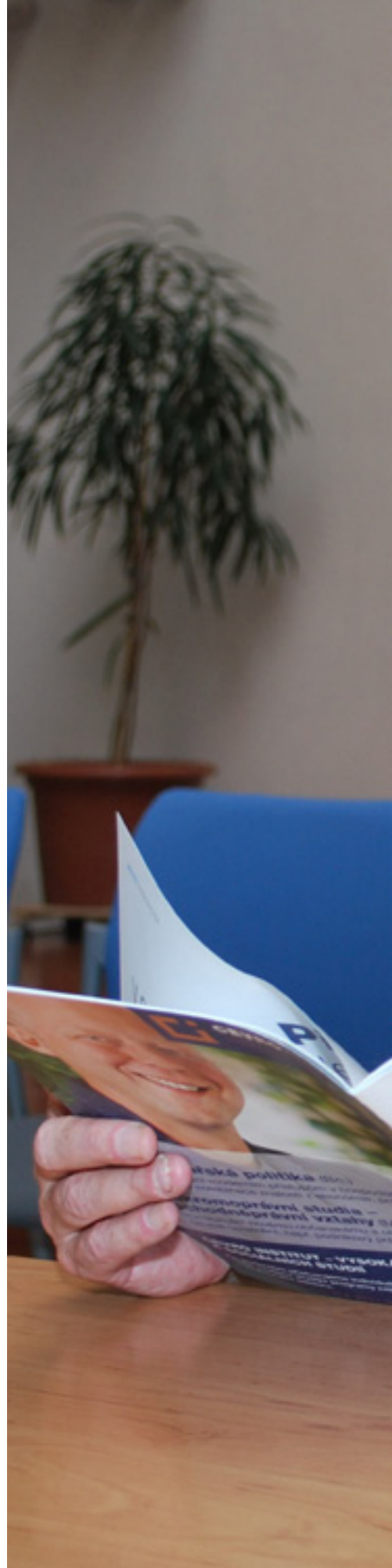
viditelné pojítka mezi výstupem a náklady na ni pro konkrétního spotřebitele – nejsme tedy schopni ocenit výstup této služby běžně používaným měřítkem (tj. penězi). Vzhledem ke způsobu placení za tyto služby běžnému v naší civilizaci tak dochází k efektu vytěsnění těchto oblastí mimo sféru ekonomie, tedy mimo oblast aktivit, jejichž plodům veřejnost přiřazuje nějakou hodnotu – a za niž je ochotna platit. Je tedy skutečně možné, že zcela paradoxním důsledkem lpění na nezbytnosti zachování veřejného rozměru kultury a vzdělání bude společnost, která bude kulturní a vzdělaná stále méně.

Kvůli vládě ve školství chudneme

O plýtvání ve vzdělávacím systému způsobujícím deformace na trhu práce, mýtech o nutnosti masového vysokoškolského vzdělání, měření kvality vysokých škol a iracionalitě českého systému vzdělávání „zdarma“.

Rozhovor s ředitelem Centra pro dostupnost a výkonnost vysokých škol profesorem Ohio University Richardem Vedderem.

JOSEF ŠÍMA | Vedl rozhovor

V TEORETICKÉ **ROVINĚ**

---

nevidím jediný důvod, proč by stát měl
vysoké školy dotovat.

Toto číslo CI Time je věnováno problému vzdělávání, vlivu státu na tento sektor a jeho financování a dopadům na fungování trhů práce a ekonomiky jako celku. Vy jste ředitelem výzkumného pracoviště, které se věnuje právě těmto otázkám. Jaké jsou dle vás hlavní problémy tohoto sektoru?

Dovolu mi soustředit se na problémy vyšších úrovní vzdělávacího systému s akcentem na problémy ve Spojených státech, kterým se samozřejmě věnujeme nejvíce. Ukazuje se zřetelně, že s tím, jak rostl vliv státu ve školství, došlo k řadě nezamýšlených důsledků, jež téměř nikdo neočekával. A mnoho z těchto důsledků je velmi negativních. První z nich se týká financování. V minulosti si lidé za své vzdělání platili. Existovaly sice státní školy a nějaké dotace, ale většina nákladů na vzdělávání byla hrazena ze školného. Pak se vláda rozhodla výrazně zvýšit své výdaje ve snaze pomoci studentům, avšak výsledek byl ten, že si školy řekly: „Studenti mají teď díky vládě více peněz, a tak od nich můžeme více žádat.“ A tak peníze, jež měly pomáhat studentům, skončily v kapsách bohatých škol a univerzit a ty je mohly začít utrácet za spoustu roztodivných věcí, jež se vzděláním nemají nic

STATISTIKY, KTERÉ VIDÍ

za vyššími platy absolventů vysokých škol primárně vliv vzdělání na vysokých školách, proto považují za zavádějící.

společného. Začaly budovat rekreační zařízení, najímat zbytečné úředníky a administrátory, které nikdo nepotřebuje. A samozřejmě došlo i k poklesu kvality škol, protože jednak klesla motivace studentů, kteří nyní neutrácejí tolik vlastních peněz, a jednak rozšíření počtu studentů způsobilo, že se do škol dostali i ti, kteří pro studium nemají předpokla-

dy. Došlo tedy k poklesu kvality při současném růstu nákladů. Škol, které z principiálních důvodů odmítají jakékoli státní dotace, zbylo velmi málo. Při pohledu na jejich fungování však vidíme, jak efektivní mohou být.

TRHY DISCIPLINUJÍ I VE ŠKOLSTVÍ

Zatím jste hovořil o důvodech plýtvání uvnitř systému vzdělávání. Mne by však zajímalo, jak se tato změna financování školství promítla do jiných sektorů ekonomiky, které jsou se systémem vzdělávání propojeny, jako

RICHARD K. VEDDER

- získal titul Ph.D. z ekonomie na University of Illinois v roce 1965
- věnuje se problematice hospodářské politiky v oblasti vzdělávání, trhů práce, imigrace
- je profesorem ekonomie na Ohio University a ředitelem washingtonského think-tanku The Center for College Affordability and Productivity
- pracoval pro americký kongres jako ekonom v Joint Economic Committee
- je autorem stovek článků v odborných i populárních periodikách, jako je The Wall Street Journal, USA Today, Investor's Business Daily nebo Christian Science Monitor
- mezi knihami, jež napsal, najdeme The American Economy in Historical Perspective; Out of Work –

Unemployment and Government in Twentieth-Century America; Can Teachers Own Their Own Schools?; Going Broke by Degree: Why College Costs Too Much

- v srpnu 2012 přednášel na letní škole Klasický liberalismus ve filosofii, ekonomii a politice, společném programu vysoké školy CEVRO Institut a Ohio University

je např. trh práce, jehož fungování následně ovlivňuje chod celé ekonomiky.

To je samozřejmě naprosto klíčová otázka. Naše výzkumy se věnovaly otázce, jaká je závislost mezi vládními výdaji na vzdělání a hospodářským růstem. Ve Spojených státech můžeme využít skutečnosti, že v každém ze států existuje poněkud odlišný systém, a my tedy máme jakýsi přirozený experiment, z něhož se můžeme poučit. Jsem zcela přesvědčen o tom, že vztah mezi vládními výdaji na vyšší vzdělávání a růstem je negativní. V žádném případě se nepotvrdilo to, o čem nás rádi přesvědčují zástupci veřejných univerzit. Negativní závislost vyplývá samozřejmě z toho, že dochází k přesouvání zdrojů ze soukromého sektoru disciplinovaného trhem, kde efektivita je podmínkou přežití, do sektoru, v němž tento tlak na efektivitu chybí. Výsledkem přesunu zdrojů od produktivní k méně produktivní části populace je pokles hospodářského růstu. K tomu se samozřejmě přidává skutečnost, že v důsledku politiky hlásající, že každý musí mít vysokoškolské vzdělání, dochází ke značné deformaci trhů práce.

Ve vašich studiích jsem se také dočetl, že zpochybňujete široce přijímaný názor tvrdící, že s vyšším vzděláním roste výše mzdy, kterou následně absolventi na trhu práce mohou inkasovat.

Nemohu samozřejmě zpochybnit skutečnost, že studenti s vysokoškolským diplomem vydělávají v průměru více než ti, kdo na titul nedosáhli. To platí všude na světě. Tento údaj však postrádá skutečnou relevanci. Je třeba se podívat na jiné charakteristiky studentů středních škol, kteří na vysokou školu nešli. V průměru tyto lidé mají nižší inteligenci, nepracují tak tvrdě, častěji se dostávají do konfliktu s policií, více se oddávají drogám a podobně. Je to prostě jiný typ lidí. Porovnávat je s absolventy vysokých škol je jako porovnávat jablka a hrušky. Statistiky, které vidí za vyššími platy absolventů vysokých škol primárně vliv vzdělání na vysokých školách, proto považuji za zavádějící. Vzdělání je způsobem, jak signalizovat kvalitu, a v ekonomii je o tom mnoho literatury, jež je výsledkem mnoha let výzkumu. Vysokoškolský diplom má tedy značnou cenu, jelikož ukazuje na kvalitu absolventa. To ale neznamená, že se tak děje díky kvalitě vzdělávání na univerzitách.

Jednou z nejviditelnějších aktivit vašeho centra je žebříček univerzit, který připravujete pro vlivný časopis Forbes. Jaká jsou hlavní zjištění plynoucí z tohoto projektu?

V USA jsou tisíce univerzit. My se díváme na 650 z nich optikou toho, jak běžně hodnotíme kvalitu na soukromých trzích. Například, zda jsou studenti spojeni s kurzy, které absolvují, a se svými

mi profesory; kolik vydělávají po absolvování školy; kolik peněz si musí půjčit na úhradu školného; jaké jsou náklady vzdělávání; kolik studentů pokračuje ve studiích a tak dále. Novináři sice chtějí prostý seznam škol seřazených od nejlepší po nejhorší, ale my jsme si vědomi, že lidé mají různé preference ohledně podoby, formy a ceny svého vzdělání. Mým cílem je proto žebříček, který tyto individuální preference zohledňuje. Student by si zvolil své parametry, pak stiskl tlačítko a naše data by mu vygenerovala seznam škol, které se nejlépe blíží jeho požadavkům.

VZDĚLÁNÍ JAKO SOUKROMÝ STATEK

V České republice stále pouze probíhají diskuse o tom, zda je společensky přijatelné zavést alespoň nějaké školné na veřejných vysokých školách, kde studenti zatím vůbec žádné školné neplatí.

Debatoval jsem otázku reformy školství s Miltonem Friedmanem nedlouho předtím, než zemřel, a oba jsme se shodli, že by student měl za vysokou školu platit. Vysokoškolské vzdělání je soukromým statkem. Naprostou většinu zisků ze studia na univerzitě získává samotný student. V teoretické rovině nevidím jediný důvod, proč by stát měl vysoké školy dotovat. Nechci se nijak dotknout České republiky, kterou mám velmi rád, ale je naprosto šílené mít systém, kde se na veřejných univerzitách vůbec školné neplatí. Je skvělé, že existují soukromé školy, které fungují ve vztahu ke studentům v odlišném režimu. Celý systém je zjevně velmi nespravedlivý, ale i když ponechám toto stranou, neplatit školné je naprosto iracionální. Chápu realitu společenských a politických procesů, ale nevidím žádný smysluplný důvod, proč by si student Karlovy univerzity neměl platit alespoň čtvrtinu či polovinu nákladů na své vzdělání.

V USA platí totéž. Vláda by se měla stáhnout ze systému vysokoškolského vzdělání. Především federální vláda, která půjčuje studentům peníze, by to měla přestat dělat. Dlužíme trilión dolarů Číňanům a ostatním, půjčujeme si,

abychom byli schopni financovat americkou vládu. A tatáž vláda obratem půjčí tyto peníze za téměř nulový úrok studentům, tj. za podmínek, které by nikdy na trhu nedostali. Kdyby se nějaká komerční banka chovala tímto způsobem, brzy by zbankrotovala. Je to ohromné plýtvání. V důsledku toho máme v USA např. 150 tisíc barmanů s vysokoškolským diplomem, což zjevně není optimální situace.

JSEM ZCELA PŘESVĚDČEN

o tom, že vztah mezi vládními výdaji na vyšší vzdělávání a hospodářským růstem je negativní. V žádném případě se nepotvrdilo to, o čem nás rádi přesvědčují zástupci veřejných univerzit.

Vzdělanost a prosperita

Legatum Prosperity Index nejen o Česku

V indexu prosperity, který každým rokem sestavuje britský think tank Legatum Institute, si Česká republika v loňském roce pohoršila. Ne zásadně, ale přece.

V tomto komplexním hodnocení perspektiv ekonomické a společenské prosperity jsme klesli o dvě místa. Nyní zaujímáme 26. pozici, před rokem jsme byli 24. Jednou z podstatných příčin je horší hodnocení českého vzdělávacího systému.

LADISLAV MRKLAS | Autor je politolog, prorektor vysoké školy CEVRO Institut a šéfredaktor CI Time

Legatum Prosperity Index (LPI) hodnotí celkem osm oblastí: ekonomiku (resp. její aktuální kondici), podnikatelské prostředí/příležitosti, veřejnou správu (governanci), zdraví, osobní svobody, bezpečnost, sociální kapitál a právě vzdělání (vzdělávací systém). Kombinací „tvrdých“ dat ze statistik a dat z průzkumů veřejného mínění do-

VZDĚLÁNÍ HRAJE V LPI

významnou roli. Patrné je to z neustálého vzestupu dvou neevropských zemí, které už roky vedou vzdělávací sub-index – Austrálie a Nového Zélandu.

spívá k sestavení celosvětového žebříčku zemí.

V oblasti vzdělávání jsou Legatum Institutem hodnoceny tři navzájem propojené oblasti. První je přístup ke vzdělání, který je zvláště důležitý v některých zemích třetího světa, kde je školský systém nerozvinutý a plodí velké bariéry, včetně finančních. Druhou oblastí je kvalita

vzdělání a jeho využitelnost v pracovní kariéře. Třetí oblastí pak vztah vzdělanosti ke kvalitě lidského kapitálu. Vzdělávací subindex tak především ukazuje, jak stát ovlivňuje – ať už aktivně, nebo pasivně – vzdělávací systém coby prostředek k rozvoji osobního potenciálu, potažmo jak stát prostřednictvím vzdělávacího systému přispívá k prosperitě společnosti.

Tento subindex pracuje se statistickými daty, která hovoří o podílu středoškoláků a vysokoškoláků v populaci. Zabývá se i daty, která ukazují vztah mezi hospodářským růstem a kvalitou vzdělání, vědy a inovací. Zároveň ale také přihlíží k subjektivním názorům občanů každé země na kvalitu vzdělávacího systému a naplňování jejich očekávání od škol a učitelů.

AUSTRÁLIE „ZLATÁ“, NOVÝ ZÉLAND „STŘÍBRNÝ“

Vzdělání hraje v LPI významnou roli. Patrné je to z neustálého vzestupu dvou neevropských zemí, které už roky vedou vzdělávací subindex – Austrálie a Nového Zélandu. Opačným příkladem je propad dvou asijských zemí (Singapuru, Hongkongu), které sice mají národní hospodářství v příkladném stavu, avšak totéž se nedá říci o jejich vzdělávacím systému. Asijským protipólem těchto dvou zemí je Jižní Korea, která je svým 6. místem ve vzdělávání vůbec nejvýše postavenou „nezápadní“ zemí. A právě to ji drží v celkovém pořadí o pár míst nad Českem.

Kvalitní vzdělávací systém je také předpokladem vynikajících pozic severovýchodních zemí. Norsko a Dánsko, dvě vůbec nejvýše hodnocené země, zauímají v pořadí vzdělání místa v první pětici. Finsko, jež si za poslední rok pohorsilo, drží nahoře především vzdělání. Velmi zajímavý obraz skýtá i pohled na tři bohaté a perspektivní německojazyčné země. Celkově osmé Švýcarsko by si patrně vedlo ještě lépe, nebýt právě subindexu vzdělání, kde se tato alpská země umístila o jediné místo před Českem. O mnoho lépe si nevedlo ani Německo. Právě horší pozice ve vzdělání je jedním z důležitých důvodů, proč si celkově lépe než náš největší soused stojí náš jižní soused – Rakousko. V neposlední řadě i těžce finančně a ekonomicky zkoušené Španělsko se nad Českem drží zejména díky své 7. pozici v žebříčku vzdělání.

AŽ ZA BĚLORUSKEM?

Česko nepropadlo, ale také rozhodně nezáří. Nevede si oslnivě ani ve srovnání s bývalými komunistickými zeměmi. Za námi z hlediska vzdělání jsou sice všechny tři pobaltské země a také Maďarsko, Chorvatsko či Bulharsko. Ale před námi je tra-

STRUČNÁ ZPRÁVA LEGATUM INSTITUTU

o českém školství oceňuje především solidní podíl středoškoláků v populaci i délku středoškolského studia. Naopak Česku připomíná nízký podíl osob s terciárním vzděláním.

dičně nejen Slovinsko, které si z těchto zemí vede obecně zdaleka nejlépe (celkově je 22., ve vzdělání dokonce 15.), nýbrž i sousední Slovensko a Polsko a s nimi překvapivě i Bělorusko. Umístění získané ve školství ostatně vylepšují pozici Lukašenkovy země, která si jinak vede velmi špatně – viz až 100. místo v subindexu veřejné správy (governance).

Stručná zpráva Legatum Institutu o českém školství oceňuje především solidní podíl středoškoláků v populaci i délku středoškolského studia. Naopak Česku připomíná nízký podíl osob s terciárním vzděláním. Také si všímá již ně-

kolikrát komentovaného faktu, že cca 4/5 Čechů jsou se svým vzdělávacím systémem spokojeni. Tento údaj zvláště vyniká ve srovnání s obecně nízkou mírou spokojenosti české veřejnosti s politikou, ekonomickou situací a v posledních letech i s životními perspektivami.

Tabulka: č. 1 Pořadí zemí dle hodnocení Legatum Prosperity Indexu za rok 2011

subindex vzdělání 2012	země	Legatum Prosperity Index 2011
1.	Austrálie	3.
2.	Nový Zéland	4.
3.	Finsko	7.
4.	Norsko	1.
5.	Dánsko	2.
6.	Jižní Korea	24.
7.	Španělsko	23.
8.	Island	12.
9.	Tchaj-wan	20.
10.	Kanada	6.
11.	Švédsko	5.
12.	Irsko	11.
13.	USA	13.
14.	Nizozemsko	9.
15.	Slovinsko	22.
16.	Francie	18.
17.	Rakousko	14.
18.	Belgie	17.
19.	Velká Británie	13.
20.	Itálie	30.
21.	Portugalsko	25.
22.	Bělorusko	50.
23.	Japonsko	21.
24.	Polsko	28.
25.	Řecko	40.
26.	Slovensko	32.
27.	Německo	15.
28.	Izrael	38.
29.	Švýcarsko	8.
30.	Česko	26.

Zdroj: www.li.com

Vzdělání není spotřební **statek**

Vzdělání obecně a univerzitní vzdělání zvlášť je z ekonomického hlediska pro jednotlivce jedna z největších životních investic. Pro uskutečnění každé investice je nutné vytvořit úspory, a tato základní poučka platí i pro vzdělání.

JAN PRŮŠA | Autor je ekonom, působí na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd UK

Ve veřejné diskusi naneštěstí panuje představa, že vzdělání je spotřebním statkem, který si téměř zdarma dopřeje každý podle své chvilkové nálady – stejně jako si kupujeme třeba zmrzlinu při odpolední procházce s rodinou, když zrovna dostaneme chuť. Tato představa je však nejen zásadně chybná, ale také velmi nebezpečná, neboť podkopává význam vzdělání pro jedince i pro společnost.

NA STUDIUM JE NUTNÉ NAŠETŘIT

Omyl této zažitě představy spočívá v zanedbání významu úspor, které je potřeba v ekonomice vytvořit, aby jeden student mohl získat například tříleté bakalářské vzdělání. Úspory musí toto vzdělání podpořit v několika rovinách:

■ Zaprvé, je nutné zaplatit fungování instituce, která vzdělání poskytuje. V této instituci se spotřebovává mnoho zdrojů, které by mohly být využité jinak. Vzdělání však své výsledky přináší až v budoucnu. Přínosy ze vzdělání jsou budoucí, ovšem náklady současné (okamžitě). Proto se musíme dnes omezit ve spotřebě všeho jiného a tyto úspory věnovat na uhrazení nákladů za vzdělání – náklady na budovy, učitele, knihovny, počítače a veškerý ostatní provoz škol.

■ Zadruhé, sám student potřebuje pro své studium určité prostředky na bydlení, stravu, učební pomůcky. Veškeré tyto statky mají své současné náklady, zatímco přínos vzdělání se projevuje až v budoucnu. Na každého studenta musí někdo uspořít velké prostředky, aby se tento student na škole uživil.

■ Zatřetí, studující člověk nepracuje. Musí uspořít svůj čas, který místo produktivní činnosti věnuje studiu. Jinými slovy, student navíc nese své náklady příležitosti, musí obětovat peníze, které by jinde získal svou prací.

Pokud všechny tyto náklady na studium sečteme, dostaneme obrovské částky a uvědomíme si, že vzdělání je vskutku velmi vzácný statek.

POVRCHNÍ VZTAH KE VZDĚLÁNÍ

V systému bezplatného veřejného vysokého školství dochází k zásadnímu negativnímu jevu – většina nákladů na univerzitní vzdělání se přenáší na anonymního daňového poplatníka, který s tímto vzděláním ani nemusí mít

STUDENTI S PŘEHLEDEM

vydají 10 000 korun za supermoderní telefon, ale zdráhají se stejnou částku zaplatit za půl roku studia. Vyvolává to v nich hlubší vztah ke spotřebě než ke vzdělání.

nic společného. Tím se rozbíjí vztah ke vzdělání – v první řadě u studentů, kteří za školu nic neplatí a ještě se nechají živit svými rodiči. V druhé řadě do jisté míry také u rodičů, kteří sice svým dětem musí platit kapesné na jejich studentský život, ale nenesou hlavní náklady na školu. Proto občas tolerují, když jejich děti neberou školu příliš vážně a chovají se spíše jako na prázdninách.

Nejdůležitější pro úspěch vzdělávacího procesu je přitom přístup samotných studentů, který v současném systému bez školného významně trpí. Studenti si často neuvědomují všechny náklady, které jsou s jejich studiem spojené. Nedokáží docenit jeho budoucí přínosy a tím ani jeho hodnotu.

DRAHÉ? NE, JEN NECHTĚNÉ

Jestliže se dnes navrhuje školné v řádu 20 000 korun ročně, považují to studenti za nepřijatelné. Přitom se jedná o měsíční náklady pouhých 2 000 korun. Uvědomme si, že řada studentů utrácí stejné nebo vyšší částky za jiné materiální statky. Studenti neváhají pořídit si značkové džíny za 2 000 korun, což by v takovém případě odpovídalo měsíci studia. S přehledem vydají 10 000 korun za supermoderní telefon, ale zdráhají se stejnou částku zaplatit za půl roku studia. Nemluvě o sportu, kde se výdaje mohou pohybovat řádově mnohem výš za vybavení a soustředění, například pravidelné lyžařské zájezdy.

Je samozřejmé, aby se každý rozhodl, zda chce své peníze vložit do vzdělání jako do investice s dlouhou návratností, nebo zda si za ně raději koupí nové kolo. Netvářme se však, že problémem školného je nedostatek peněz studentů – ve většině případů to totiž neplatí. Velká část studentů by peníze na školné s přehledem měla a svými protesty se snaží jen o zachování svého životního (nad)standardu.

Nemůžeme se potom divit, že si studenti považují víc luxusního oblečení, které si rádi platí ze své brigády, než univerzitních přednášek, na které mohou chodit zadarmo.

Marketingová podpora vzdělání, kultury a sportu

*Žijeme v době
natahování rukou.
Kultura, sport i školství
většinou stojí
v zadních řadách
čekatelů na veřejné
peníze. O to důležitější
je, aby přicházely
s marketingově dobře
připravenými projekty.*

MAREK BUCHTA | Autor je
marketingový konzultant

Neexistuje politická strana, která by někde v druhé polovině svého volebního programu neměla podporu vzdělanosti, kultury a sportu. Tyto věty se hezky vyslovují, dobře poslouchají, ale volební proklamace jsou pouze zřídka naplněny konkrétními kroky. Téměř vždy je na programu dne něco důležitějšího.

Velkým problémem je již určení toho, co vlastně podporovat. Škála možností je široká, od turisticky pojatých kampaní, lákajících na kulturní dědictví země, přes aktivní životní styl, rovnost šancí až po prvky sociálního marketingu, poukazujícího na důležitost vzdělané a kulturní populace pro vývoj

celé společnosti. Naplánovat úspěšný program v této oblasti je tak ještě o něco těžší než v jiných oblastech veřejného sektoru.

Velmi důležité je zejména pečlivé stanovení cílů a strategické plánování. Vhodnou metodou může být třeba řízení podle cílů (management by objecti-

ves), založené na odsouhlasení jednotlivých cílů a následném měření úspěšnosti jejich plnění.

SPORT PRO ŽIVOT – MARKETINGOVÝ PROGRAM BRITSKÉHO MINISTERSTVA SPORTU, MÉDIÍ A KULTURY

Příkladem dobře vystavěné strategie je program britského ministerstva sportu, médií a kultury nazvaný „A Sporting Habit for Life“ (sportovní návyky na celý život). Ne náhodou tento program navazuje na úspěšné olympijské hry v Londýně. Cílem je inspirovat mladé lidi k pravidelnému sportování, podpořit rozvoj sportu ve školách, vzájem-

né soutěžení mezi školami, ale i vazbu mezi školami a sportovními kluby a sport v komunitách. Program tvoří pět oblastí:

- Rozvíjení sportovních soutěží mezi školami, školní hry
- Posílení vazeb mezi školami a místními sportovními kluby

ŘÍZENÍ PODLE CÍLŮ – METODA S.M.A.R.T.

Cíle mají být:

S – Specific (specifické, konkrétní, jasně formulované)

M – Measurable (měřitelné)

A – Attainable (dosažitelné)

R – Realistic (realistické)

T – Time specific (časově definované)

- Práce se sportovními svazy směrem k podpoře mladých sportovců
- Přímé investice do sportovišť a vybavení
- Podpora místních samospráv, malých sportovních klubů a spolků při vytváření podmínek pro sportování.

FINANCOVÁNÍ

Absolutní alfa a omegou jakékoli podpory v oblasti kultury, vzdělání a sportu je zajištěné financování. Celý program „A Sporting Habit for Life“ bude v letech 2012–2017 podpořen investicí ve výši nejméně jedné miliardy liber. Většinu z toho dodá tradiční zdroj – britská Národní loterie (National Lottery), která funguje jako zdroj veřejných příjmů již od roku 1994. Státní pokladna dodá 200 milionů liber a připojují se i soukromí sponzoři. Například potravinářská společnost Sainsbury's věnovala 10 milionů liber na podporu projektu školních her.

ŠKOLNÍ HRY

Ve spolupráci s Ministerstvem školství a dalšími organizacemi vznikl program školních her. Do tohoto programu bude postupně v letech 2012–15 investováno přes 150 milionů liber. Jeho cílem je podpořit sportovní soutěžení v rámci škol a mezi jednotlivými

školami. Soutěže probíhají ve více než 30 sportech. Opravdovou třešničkou na dortu byla možnost soutěžit ve finále prvního ročníku těchto her. To se konalo jen několik týdnů před olympiádou přímo na sportovištích připravených pro hry, včetně nového hlavního stadionu, plaveckého centra a velodromu. Formát her umožňuje zapojení všech dětí, včetně těch hendikepovaných. Hry mají čtyři stupně – od školských kol až po zmíněné celostátní finále.

MĚŘENÍ VÝKONU MARKETINGOVÉHO PROGRAMU

Sportovní výkony se měří ve vteřinách nebo metrech. Měřitelnost (measurability) je ale také důležitou součástí každého programu. Britské ministerstvo sportu, médií a kultury zjišťuje již řadu let úspěšnost svých projektů v různých oblastech mimo jiné také pomocí pravidelné výzkumné studie nazvané „Taking part“. Součástí čtvrtletních zpráv jsou například data o míře aktivního sportování nebo frekvenci návštěv kulturních památek, knihoven, muzeí a galerií. Ale také data z oblastí „Big Society“ – tedy o procentu lidí, kteří darovali peníze na dobrou věc nebo pracovali jako dobrovolníci. Výzkum nyní měří i takzvané „digitální zapojení“ – množství lidí, kteří navštívili digitální knihovny nebo weby muzeí, galerií a památek.

Konkrétně od programu „A Sporting Habit for Life“ se očekává zejména zvýšení míry aktivního sportování mezi mladými lidmi. Otázky sledují následující kritéria: sportoval jste aktivně alespoň třicet minut v posledním týdnu, alespoň třikrát třicet minut v posledním týdnu, alespoň jednou v posledních třiceti dnech. Dále bude v rámci projektu vyhodnocována míra zapojení dětí do soutěžních sportovních utkání a zapojení do některého z třiceti nejpopulárnějších sportů. Vše bude vyhodnocováno v časové řadě, aby bylo možné posoudit přínosnost vynaložených investic.

Prestiž, sláva, turisté. Dluhy.

Každý potenciální kandidát na hostitele olympijských her v rámci podpory svého nápadu slibuje ekonomický prospěch pro město, zem a její občany. Slibuje zlepšení infrastruktury, zvýšený turistický zájem, podporu sportu a ohromnou prestiž. Že mnohdy jde opravdu jen o sliby, se ukáže v okamžiku, kdy se začnou násobit náklady na přípravu.

JIŘÍ KOZÁK | Autor je politolog, působí jako ředitel CEVRO – Liberálně-konzervativní akademie

V roce 1976 hostil kanadský Montreal olympijské hry, které v moderní historii této sportovní události znamenaly mezník. Byl velmi negativní, neboť hry skončily s dluhem téměř 10 miliard dnešní hodnoty dolaru. Ten se Montrealu podařilo splatit až v roce 2006. Komercializace her v 80. letech a rozšíření mediálního pokrytí sice pomohly většímu obratu her, přesto se jen málokterému organizátoru podaří uzavřít účetnictví her v černých číslech.

I tak se každé dva roky koná olympijské klání, o které soutěží města celého světa, lobbují za něj hvězdy i politici a při vyhlášení nového organizátora jásají dav.

SMĚLÉ PLÁNY LONDÝNA

Když byl v červenci 2005 Londýn oznámen jako hostitel olympiády 2012, určitě nečekali představitelé města a britské vlády příchod ekonomické krize o pár let později. Pro zaryté zastánce keynesiánství by možná mohutná výstavba olympijské infrastruktury byla skvělou příležitostí pro stimulaci

růstu. Ale Británie po letech žití na dluh pod labouristickou vládou neměla přebytky, ze kterých by mohla cokoliv, natož olympiádu, financovat.

A tak bylo nutno výstavbu realizovat na dluh. V přihlášce Londýn optimisticky napsal, že příprava her bude stát 2,37 miliardy liber. Výsledná cena byla téměř pětkrát vyšší. Už v roce 2007 bylo jasné, že překročí minimálně devět miliard liber. A také začínalo být více než zřejmé, že podíl soukromého sektoru na financování zůstane daleko za očekáváním. Část nákladů uhradil prodej vstupenek a speciální loterie, ale zbytek šel z veřejných peněz. Něco platilo město Londýn, avšak přes polovinu celkových nákladů na sebe vzala vláda.

Ekonomický úspěch Los Angeles 1984 zajistilo organizátorům využití již existujících sportovišť. V Londýně se vše, tedy snad kromě nechtěného dítěte oslav nového tisíciletí – Mille-

V PŘIHLÁŠCE LONDÝN

optimisticky napsal, že příprava her bude stát 2,37 miliardy liber. Výsledná cena byla téměř pětkrát vyšší. Už v roce 2007 bylo jasné, že překročí minimálně devět miliard liber. A také začínalo být více než zřejmé, že podíl soukromého sektoru na financování zůstane daleko za očekáváním.

nium Dome, stavělo na zelené louce. Jen náklady na sportoviště překročily tři miliardy liber.

Sportoviště budou samozřejmě využita i po hrách. Z olympijské vesnice by mělo vzniknout sedm tisíc nových malometrážních bytů. Co však bude s hlavním olympijským stadionem či mediálním centrem, se neví. Původní plán nabídnout je soukromým investorům naráží na jejich nezájem.

NÁVŠTĚVNÍK OLYMPIÁDY JE JINÝ TURISTA

Když se konaly hry v roce 2000 v Sydney, očekávali organizátoři zlepšení image města a v následujících letech zečtyřnásobení počtu turistů. Olympiáda opravdu obrazu města pomohla, ale počet příjezdějících turistů se nezměnil. Stejnou zkušenost mají i další olympijská města. Je proto otázkou, zda Londýn, který se dlouhodobě udržuje na špici nejnavštěvovanějších měst, potřebuje tak drahou reklamu.

Londýn ale může v cestovním ruchu potvrdit další olympijskou zkušenost. Tou je nejistý život hoteliérů. Londýnské hotely sice ohlásily v prvním týdnu nárůst ubytovaných o 3,2%, ale mnoho hotelů dále od her, včetně těch v centru města, pocítilo úbytek hostů. Důvod je při každých hrách stejný – turisté se obávají zhoršených podmínek během her.

Stejně tak trpěly hlavní londýnské turistické atrakce. Katedrála St. Paul's nebo Britské muzeum zaznamenaly pokles návštěvnosti 35% oproti stejnému období minulého roku. Obchodníci hlásí pokles tržeb o 40%. Návštěvník olympiády zkrátka nemá zájem o divadlo, památky či nakupování a drží se blízko olympijského dění.

VÍTĚZÍ JIHOVÝCHODNÍ LONDÝN

Celkově lze tedy říci, že revitalizace jihovýchodního Londýna olympijskými hrami této tradičně chudší a zanedbané části města prospěla. Zanikly špinavé průmyslové lány, na nich vyrostla sportoviště, přibyly byty, zlepšila se dopravní dostupnost.

Na druhou stranu ale náklady s tím spojené jsou vysoké a peníze mohly být vynaloženy lépe. Obrovská investice se koncentrovala geograficky do jednoho bodu, financování na dluh bude generovat další náklady na jeho správu a následná údržba vybudovaných sportovišť bude také nákladná.

Jedno vítězství si však britská vláda připsat může. Letos na jaře se v souvislosti s vítězstvím Skotské národní strany v lokálních volbách začalo opět intenzivně hovořit o samostatném Skotsku. Rostoucí nadšení sportovních fanoušků pod jednotnou vlajkou Spojeného království s každou medailí však tyto hlasy více a více tlumilo. Alespoň na čas.

Masová produkcia absolventov

Na začiatku milénia bol v Českej republike podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí v populácii 30–34 ročných 13,7%. Na Slovensku bolo titulov ešte o tretinu menej, diplom mal v ruke len každý deviaty tridsiatnik. Potom prišlo plánovanie veľkých zajtraškov. Najprv neúspešná lisabonská stratégia, ktorá sa asi nedostane ani do učebníc histórie, a potom aktuálna vízia Európy 2020 a jej veľké vzdelávacie ciele.

RADOVAN ĎURANA | Autor je ekonom a analytik Institutu ekonomických a spoločenských analýz v Bratislavě (INESS)

Západný breh rieky Moravy by chcel titul prekaždého tretieho tridsiatnika, východný je odvážnejší, vysokoškolákov by malo byť 40%. V odvážnych cieľoch sú Slováci skutoční majstri. Oproti stavu v roku 2010 sa musia zlepšiť už „len“ o 81%, ČR o 57%. Hľadanie rácia v arbitrárných kvantitatívnych cieľoch by bolo stratou cenného času. Pozrime sa však, ako sa ich darí plniť.

Hoci je cieľ stanovený na rok 2020, de facto je aktuálny už dnes – 10 rokov predtým, keďže väčšina vysokoškolákov študuje hneď po strednej škole vo veku 20–24 rokov. 40% danej päťročnej kohorty predstavuje zhruba 170-tisíc ľudí. Minulý rok promovalo na Slovensku takmer

70 tisíc študentov (bakalárov + vyššie stupne). Pri zachovaní tohto tempa, a počet súčasných študentov tomu nasvedčuje, by mal byť teda požadovaný cieľ splnený. Ako sa podaril tento zázrak?

Kombináciou mnohých nástrojov. Kvázi-bezplatné štúdium na vysokej škole (pre väčšinu študentov): dotácia z verejných zdrojov sa pohybuje okolo 2 000–3 000 eur ročne na študenta. Vyššia dostupnosť prospechových a sociálnych štipendií. Zvyšovanie nárokov pre získanie práce, či vyššej mzdy vo verejnej správe (čo vytvorilo veľký dopyt po externom štúdiu). Vyššia atraktivnosť štúdia vo forme zahraničných

študijných (často dovolenkových) pobytov. A v neposlednom rade výhodné daňovo odvodové zaťaženie práce študentov, ktorí nemusia platiť zdravotné odvody, a donedávna sa im do výpočtu dôchodku počítalo aj obdobie „ťažkého“ štúdia.

SPOLOČNÝ MENOVAŤEL – NÍZKE NÁROKY

V širokej aj odbornej verejnosti však rezonuje iný spoločný menovateľ – nízke nároky vysokého školstva. Priame meranie kvality vzdelania je komplikovanou, chýlostivou záležitosťou. Verejnosť dospela k tomuto menovateľu na základe nepriamych indícií, ktorým

však nemožno vždy automaticky pridať znamienko +/- (na čo upozorňujem v zátvorkách). Nie je to len rastúci počet káuz, v ktorých dochádza k spochybneniu získaného titulu, či obhajoby práce (relatívny výskyt plagiátorstva môže byť rovnaký ako pred desiatimi rokmi). Ani masa študentov, porovnávaná s 10-ročným odstupom nie je rovnakej kvality, a nielen kvôli nemennej štruktúre rozloženia talentov a IQ v spo-

ločnosti. Pred rokom 2000 bolo ukončenie štúdia trojročným, bakalárskym titulom zriedkavosťou, väčšina vysokoškolákov absolvovala po dlhšom štúdiu (hoci to implicitne neznamenal náročnejšie štúdium). Ďalším indikátorom je nárast počtu študentov na učiteľa. Podľa dostupných štatistík sa zdá, že za posledných desať rokov zvýšili vysokoškolskí učitelia produktivitu práce o 34 %. Na Slovensku sú bežným javom učitelia, ktorí zvládajú dva plnohodnotné pracovné úväzky naraz, niektorí dokonca aj štyri. Popri tom sa samozrejme v rovnakej miere „venuujú“ vedeckej práci. S rastúcim počtom študentov nekorreluje rast počtu citácií. Ďalším nepria-

mym indikátorom je nárast výdavkov na vysoké školstvo, ktorý nekorešponduje s takmer 100% rastom počtu študentov a súčasným rastom cien a priemernej mzdy v hospodárstve.

Povedzme, že nájdeme dostatok argumentov na to, aby sme mohli konštatovať nízku kvalitu vedomostí a schopností súčasných absolventov. Znamená to, že by štát mal zdvihnúť bariéry vstupu? Po prvé tak nemôže urobiť, aby neohrozil plnenie veľkolepého cieľa. Po druhé, i napriek pochybnej kauzalite medzi získaným vzdelaním a šancou na dobre platenú prácu (málo študentov pracuje v odbore, ktorý vyštudovali), majú vysokoškolskí zatiaľ vyššie platy a vyhýba sa im nezamestnanosť. Pracovný trh zjavne odmeňuje tých, ktorí preukázali schopnosť za tri dni nastudovať nepoužiteľné, spracovať 70 stránový, väčšinou bezvýznamný výstup s titulom diplomová práca, vedľa sa prispôbiť autoritám, či jednoducho vyzáť za hranice svojho mesta, krajiny a mať trochu predstavu o živote vo svete. Pokiaľ titul, aj bez zodpovedajúcej kvality vzdelania, otvára možnosti, poskytuje spoločenské výhody, vstup do sociálnych sietí, nemal by byť vzácnym statkom vďaka umelej regulácii. Jeho získanie by malo byť dostupné každému (nie však bezplatne), dokonca bez nároku na maturitnú skúšku.

TRHOVÁ HODNOTA TITULU KLESÁ

Trhová hodnota tohto signálu – titulu z vysokej školy – pritom prirodzene klesá s rastúcim počtom ich držiteľov. Pre mnohých začínajúcich, či práve vzdelávajúcich sa študentov to môže znamenať nemilé prekvapenie. Pociťujú ho už teraz mnohí absolventi predovšetkým humanitných odborov, ktorí podstatne dlhšie hľadajú prvú prácu, ako tomu bolo pred rokmi. Zrazu zistia, že čas zabitý nepoužiteľným vzdelávaním ich pripravil o získanie praktických vedomostí a zručností v reálnom svete.

Ako teda neobmedzovať prístup ku vzdelávaniu a zabezpečiť aj akú takú kvalitu? V Estónsku sa rozhodli plánovať počet potrebných absolventov daných odborov. Bezplatne študujú v rámci limitu tí najlepší, ostatní si musia platiť (v Estónsku plnia 40% podiel vysokoškolákov už teraz). Jedná sa tak o systém, ktorý aspoň čiastočne umožňuje merať efektivitu štátom vynaložených peňazí (na rozdiel od neadresnej plošnej dotácie). Ani ten nie je ideálny, však predpovedať požiadavky trhu práce na 5–7 rokov dopredu vyžaduje do istej miery astrologické schopnosti. Rovnako vzniká prirodzene otázka, prečo najlepší, s najvyššou pravdepodobnosťou dobre plateného zamestnania, študujú zadarmo.

História už mnohokrát ukázala, že komplexné rozhodnutia je lepšie nechať na tých, ktorí výnosy ale aj náklady roz-

TRHOVÁ HODNOTA

tohto signálu – titulu z vysokej školy – pritom prirodzene klesá s rastúcim počtom ich držiteľov. Pre mnohých začínajúcich, či práve vzdelávajúcich sa študentov to môže znamenať nemilé prekvapenie.

hodnutia budú niesť, a to aj v prípade dlhodobých investícií. Hoci to mnohým nebude znieť prijateľne, trh si vie poradiť aj s kvalitou vzdelávania, o čom svedčí napríklad cenová a kvalitatívna diferenciácia jazykových kurzov. Proces deregulácie vzdelávania bude dlhý a zložitý, ale súčasný drahý a nepružný systém zmenu potrebuje. Priškrtý trh so vzdelávaním potrebuje vyššiu diferenciáciu, ktorú musí určovať spotrebiteľ – študent. Aby na škole nesedel účtovník rovnako dlho ako jadrový fyzik. Prvým krokom by mohlo byť práve zrušenie nezmyselných arbitrárných cieľov (40%) a kritérií (min. 3 roky štúdia), ktoré garantujú deformácie trhu so vzdelávaním.

Vyrovnáno?!

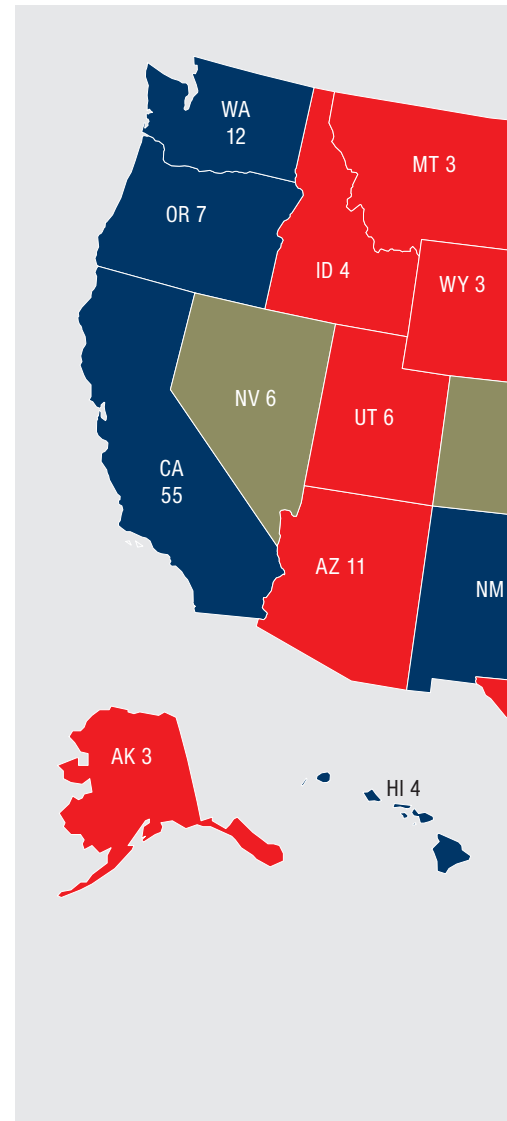
V Evropě se nám možná zdá, že favoritem amerických prezidentských voleb je současný prezident, pohled na reálnou situaci na americkém volebním kolbišti 70 dnů před samotnými volbami je ale mnohem komplikovanější. Platí, že volby jsou stále otevřené. Podívejme se proto, kde a čím se budou rozhodovat.

PETR SOKOL | Autor je politolog, přednáší na CEVRO Institutu, řídí CEVRO Revue a pravidelně přispívá do dalších českých médií (např. Reflexu)

REKORDNÍ VYROVNANOST

Prezidentské volby v USA nebyly už dlouho tak vyrovnané jako letos. Společnost Gallup, která dělá v USA výzkumy voličských preferencí, zveřejnila u příležitosti zahájení prvního předvolebního nominačního sjezdu studii, která porovnála sílu kandidátů obou nejsilnějších stran v okamžiku, kdy začal sjezd první strany. Gallup sledoval posledních patnáct prezidentských voleb (od roku 1952 do roku 2008) a zjistil, že nikdy nebyl rozdíl tak těsný jako nyní. V den zaháje-

ní republikánského sjezdu v Tampě byl totiž podle této agentury poměr obou hlavních kandidátů téměř vyrovnaný. Kandidáta pravicových republikánů, bývalého guvernéra Massachusetts Willarda Mitta Romneyho by dle výzkumu volilo 47 procent Američanů a současného levicového prezidenta Baracka Husseina Obamu II. z Demokratické strany 46 procent voličů. Zbytek do sta procent připadá na voliče kandidátů malých, jak se v USA říká třetích stran a na nerozhodnuté. Takto těsný rozdíl trochu rela-

tivizuje další zjištění zmíněné studie Gallupu, která odhalila, že ve 12 z 15 zkoumaných případů se nakonec vítězem voleb stal ten, kdo vedl při zahájení prvního z velkých stranických sjezdů. Romney by proto měl být favoritem, ale v posledních týdnech bylo skóre často dokonce 46% ku 46%.

NĚMCI VOLÍ OBAMU, ČEŠI TAKÉ

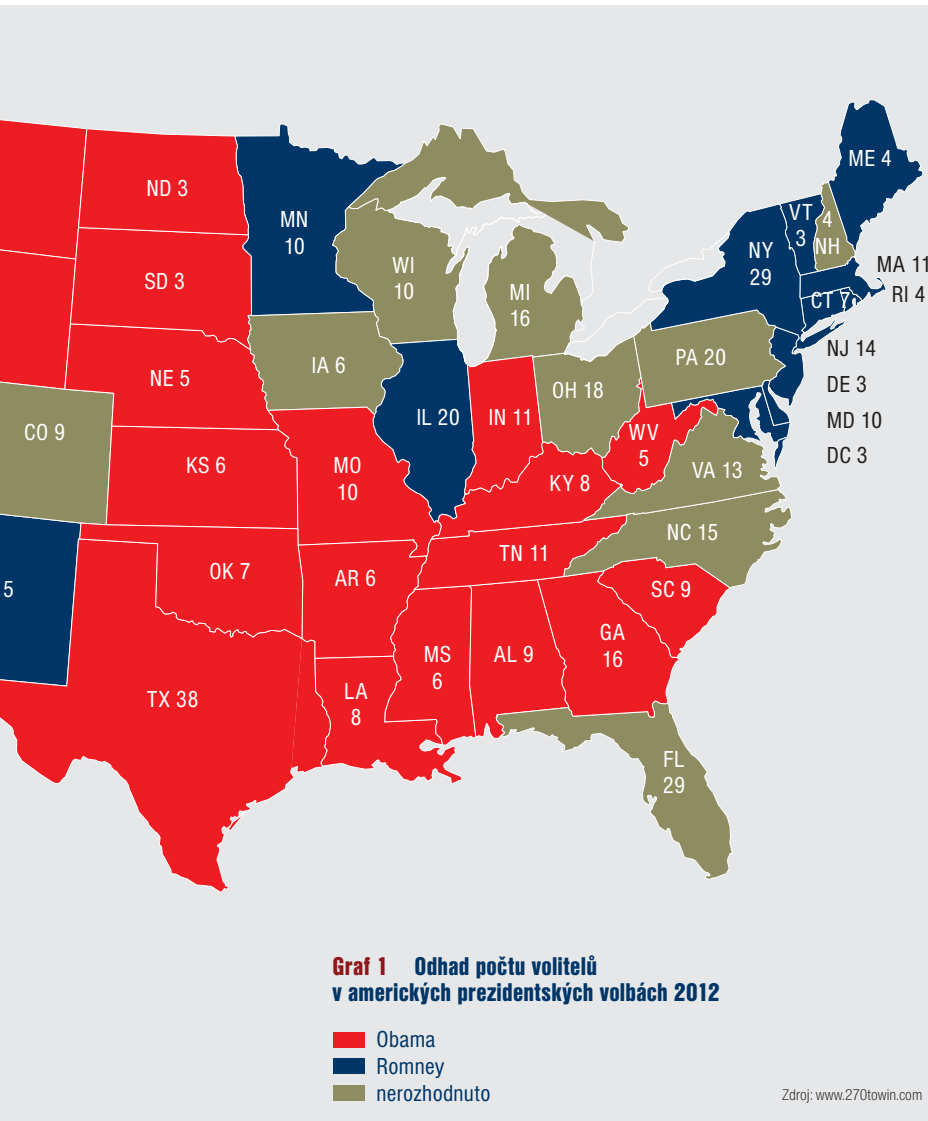
Vraťme se ještě k tvrzení z úvodu, že v Evropě mnohým připadá jako jasný favorit Obama. Potvrzuje to i výzkum pro německý magazín Stern z druhé půlky

jsou konformní s evropským socialistickým a středovým proudem. A pokud by chtěl někdo argumentovat tím, že Němci v Evropě mají specifickou pozici, spleť by se. Srovnávací výzkum v 21 státech světa ukázal, že Obamu preferují nejví-

BITEVNÍ STÁTY

Rozhodovat se ale nebude v Evropě. Při celostátní vyrovnanosti volebního klání se dokonce za nyní klíčové nepovažuje přesné celonárodní skóre v USA. Rozhodující by měla být situace na úrovni jednotlivých států americké Unie. Díky volebnímu systému totiž v drtivě většině států všechny prezidentské volitele bere kandidát, který získá většinu v konkrétním státě.

Aktuálně výzkumy na konci srpna ukazují, že Romney se může spolehnout na to, že vyhraje v 21 státech (ležících

srpna. Podle něj by v Německu Obamu volilo 86% občanů SRN a 80% věří, že vyhraje. A Němci si dokonce myslí, že Obama vyřeší lépe problémy v USA i v mezinárodních vztazích. Nabízí se tedy teze, že republikáni jsou vlastně stranou americké odlišnosti, které v Evropě nerozumíme, zatímco američtí demokraté

ce Francouzi (92%), ale většinu by mu trochu překvapivě dalo i hlasování v anglosaské, Američanům teoreticky nejbližší Velké Británii (73%). Ve srovnání s velkými evropskými národy jsme tak největší Romneyho fanoušci my Češi, i když i u nás by Obamovi dle výzkumu dalo svůj hlas celých 67% dotázaných.

NA FLORIDĚ ŽIJE HODNĚ DŮCHODCŮ,

takže demokraté věří, že je postraší viceprezidentský kandidát republikánů Paul Ryan a jím propagované reformy zdravotního pojištění. Naopak republikáni sází na to, že Florida je silně postižena hospodářskými problémy a voliči by měli mít tendenci připsat je současnému prezidentovi.

geograficky hlavně uprostřed USA a na jihu, kterým vévodí Texas s 38 hlasy). Obama naopak téměř už nemusí dělat kampaň ve 14 státech (ve většině Nové Anglie na východě a na západním pobřeží, jako je například nejlidnatější Kalifornie s 55 delegáty). Demokratický prezident má ovšem tu výhodu, že jeho nezlomně „modré“ státy (v Americe má pravice a levice tradičně obrácené barvy než u nás) jsou lidnatější, takže v jistých státech je přes převahu Romneyho v počtu států skóre velmi vyrovnané: Romney 180 delegátů, Obama 178.

Do druhého sloupce si strategové obou stran píšou státy, které velmi pravděpodobně zmodrají nebo zčervenají. Tady už Obama získává vedení, protože si zde zatím připisuje tři státy s 21 volite-

li a Romney jen Montanu s minimálním počtem tří volitelů. Mezisoučet zní Obama 199 – Romney 183.

Zbylých 11 států je od počátku letošní kampaně považováno za tzv. bitevní státy (battleground states). Na ty se soustřeďuje kampaň obou táborů, zde se dělá nejvíce výzkumů a tady se volby skutečně rozhodnou. 70 dní před volbami se jeví, že jediný z bitevních států by měl být republikánskou jistotou (Severní Karolína – 15 hlasů). Obama i tady má zatím navrch, protože dle výzkumů dosud jeho příznivci převažují s výraznějším náskokem v kvartetu bitevních států, mezi které patří bohatá Pensylvánie s 20 hlasy i Michigan, kde se Romney narodil. Po letech se tedy může stát, že rodný stát prezidentského kandidáta připadne protivníkovi. Mimochodem to se stane asi i s politickým domovem Romneyho – Massachusetts, kde republikánský kandidát guvernéroval.

ROMNEY MUSÍ DOTAHOVAT

Aktuálně to tedy s voliteli vypadá tak, že Obama by měl získat 247 hlasů a Romney 196. K máni je stále 95 hlasů v šesti státech, které jsou zatím příliš těsné, než aby byly připsány některému z kandidátů. 60 hlasů dají dohromady tři největší z nich – Florida, Ohio a Virginie. Když Obama vyhraje dva z nich, bude dle dosavadního vývoje jistým prezidentem. Naopak Romneymu by nemusela stačit výhra ve všech třech, i když by to tak pravděpodobně bylo, protože Romney zůstává těsným favoritem v Iowě. Do voleb může odeznít i jeho ztráta v Missouri (10 hlasů), kde aktuálně ztrácí kvůli výroku stranického kolegy Todda Akina, který řekl, že znásilněné ženy mohou ovlivnit, zda otěhotní. Missouri může být považováno za spíše republikánský stát, protože zde „červeni“ uspěli v triu posledních prezidentských voleb, vyhrál tu tedy i senátor McCain před čtyřmi lety, i když jen o necelé 4 tisíce hlasů. Romney se navíc v posledních týdnech stal lehkým favoritem ve Wisconsinu (10), i když nikoli svou zásluhou, ale hlavně díky nominaci vicepre-

Prezident Barack Obama, prezidentská kampaň

zidentského kandidáta Paula Ryana, který pochází z Wisconsinu a poslancuje zde. Když by první mormon s šancí být prezidentem USA vyhrál v trojlístku Iowa, Missouri, Wisconsin, stáhl by hypoteticky na 222 ku 247. Zcela otevřeně je pak Colorado s 9 delegáty, o kterém můžeme mluvit jako o typickém přelétavém státu (swing state), který svou volbu pro republikány a demokraty střídá, i když v poslední době spíše mírně tenduje k červeným.

KLÍČOVÁ TROJKA

Nejbohatší nevěstou v klíčové trojce je už tradičně Florida. Stát s 29 delegá-

ty leží sice na jihu, ale díky přívahu přistěhovalců ze severu USA je z volebního hlediska považován za zmenšeninu celých USA. Oba tábory se zde upínají k jiné naději. Na Floridě žije hodně důchodců, takže demokraté věří, že je postraší viceprezidentský kandidát republikánů Paul Ryan a jím propagované reformy (podle demokratů „ničení“) zdravotního pojištění. Naopak floridští republikáni sází na to, že Florida je silně postižena hospodářskými problémy a voliči by měli mít tendenci připsat je muži, který byl poslední čtyři roky nájemníkem v Bílém domě. Obě strany navíc sází na své Hispánce – demokracii

Mitt Romney, prezidentská kampaň

z důrazu jí Romneyho tvrdý postoj k imigraci, republikáni tradičně věří kubánským emigrantům v Malé Havaně, jak se přezdívá části Miami. Aktuálně tu výzkumy hlásí dvouprocentní nárůst pro republikánského favorita.

V Ohio mají voliči výjimečný nos na prezidenty. Od roku 1944 tento stát u Velkých jezer jen jednou volil někoho, kdo pak nevyhrál celoamerické volby (Ni-

AKTUÁLNĚ TO TEDY

s voliteli vypadá tak, že Obama by měl získat 247 hlasů a Romney 196. K máni je stále 95 hlasů v šesti státech, které jsou zatím příliš těsné, než aby byly připsány některému z kandidátů.

hrát klíčovou roli.

Totéž platí i o Virginii – státu ležícím na hranici hlavního města Washington, ale tradičně řazenému k jihu. Tato kombinace stát s 13 hlasy předurčuje k vy-

rovnanosti obou stranických táborů, což se i aktuálně projevuje v poměru 46% ku 46%.

rovnanosti obou stranických táborů, což se i aktuálně projevuje v poměru 46% ku 46%.

DETEKTIVKA AŽ DO LISTOPADU

Vše proto zůstává otevřené. Výsledkem může ještě zahýbat nečekaný výkvět ekonomiky, nešťastný výrok typu toho Akinova nebo třetí kandidáti (zatím hlavně Romneyho ohrožující libertarián Gary Johnsonrey, protože je bývalý republikánský guvernér Nového Mexika). Každopádně nás čeká napínavý souboj až do prvního listopadového úterý. Vyhraje ten, kdo si připsa 270 či více voličských hlasů.

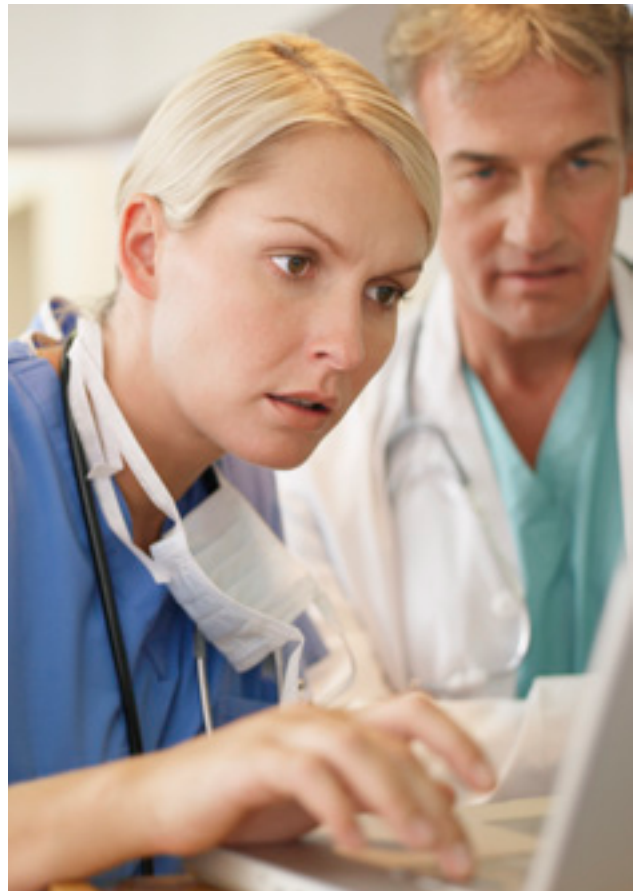
Chladné přijetí zdravotnické **reformy**

Koncem června a počátkem července tohoto roku provedla společnost Ipsos Public Affairs mezi obyvateli České republiky výzkum, který měl ukázat, do jaké míry jsou seznámeni s novinkami, jež jsou zaváděny ministerstvem zdravotnictví v rámci probíhající zdravotnické reformy, a jak jsou tyto reformní kroky občany vnímány a využívány.

LUDMILA HABADOVÁ | Autorka je právnička, řadu let působí v roli konzultantky pro oblast zdravotnictví a sociální politiky

NADSTANDARD PŘIJALA POUHÁ TŘETINA OBYVATEL

Od 1. ledna 2012 došlo zákonem o veřejném zdravotním pojištění k významné změně v souvislosti s poskytováním hrazených zdravotních služeb. Nová právní úprava užívá tento pojem namísto dřívějšího pojmu zdravotní péče, který má nyní užší význam. Konkrétní zdravotní službu lze nyní poskytnout více než jedním způsobem (např. druh očkovací vakcíny, nitrooční čočky, sádrové dlahy případně způsob provedení operačního zákroku apod.). Podmínkou je, aby všechny tyto způsoby měly stejný léčebný účinek. Rozlišuje se „základní varianta“ – standard – a „ekonomicky náročnější varianta“ – nadstandard, této zdravotní služby. Základní varianta je levnější a je plně hrazena z veřejného zdravotního pojištění, zatímco ekonomicky nároč-

nější varianta je dražší a ze zdravotního pojištění je hrazena pouze částečně. Přesněji je hrazena ve výši odpovídající úhradě za variantu základní, zbývající částku tedy uhradí pojištěnec, který si daný nadstandard zvolí. Podle výsledků průzkumu společnosti Ipsos Public Affairs souhlasí s rozdělením zdravotní péče na standard a nadstandard pouhých 33% dotázaných respondentů. Proti nadstandardu je potom celých 59% obyvatel. Dle očekávání jsou nejvíce proti zavedení nadstandardu senioři (70 a více let), kteří s ním nesouhlasí v 66%, pouze 22% jich je ochotno tuto změnu přijmout a s hrazenou péčí u vybraných výkonů souhlasí (graf č. 1).

INSTITUT DŘÍVE VYSLOVENÉHO PŘÁNÍ ZAREGISTROVALO POUZE 21 % OBČANŮ

Zákon o zdravotních službách zavádí od letošního dubna novinku v podobě tzv. Institutu dříve vysloveného přání. Pacient si může dopředu stanovit přání, jak má být léčen v případě, že o sobě nebude moci rozhodovat. Toto vyjádření musí být písemné, s úředně ověřeným podpisem a potvrzením lékaře, že pacienta poučil o důsledcích rozhodnutí. Podle některých odborníků je ale sporné, že přání platí jen pět let. Za tu dobu může být pacient ve stavu, kdy už nebude schopen přání obnovit. K tomuto opatření se vztahuje také tzv. pojistka proti eutanazii – dříve vyslovené přání nelze respektovat, pokud nabádá k činnostem vedoucím k aktivnímu ukončení pacientova života.

Podle průzkumu 79 % dotázaných o této možnosti vůbec neví. 43 % osob by pak o institutu dříve vysloveného přání v případě potřeby uvažovalo (graf č. 2). Nejstarší generace je opět zavedení novinky nejméně nakloněná, když by tuto možnost využilo pouhých 35 % dotázaných, oproti 64 % zamítavých odpovědí, a to i přes to, že tento institut by měl být právě pro starší pacienty zajímavým posílením jejich práv v léčebném procesu.

ZMĚNA ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNY NELÁKÁ

Další průzkum se zabýval postojem občanů k novince zavedené novelou zákona o veřejném zdravotním pojištění dotýkající se možnosti měnit zdravotní pojišťovnu pouze jednou ročně. Tato novela koncem minulého roku zásadně změnila podmínky pro přechod k jiné zdravotní pojišťovně. Pojišťovnu lze nyní vyměnit jednou za 12 měsíců, a to pouze k 1. lednu následujícího kalendářního roku. Přihlášku k nové zdravotní pojiš-

VÝSLEDEK PRŮZKUMU

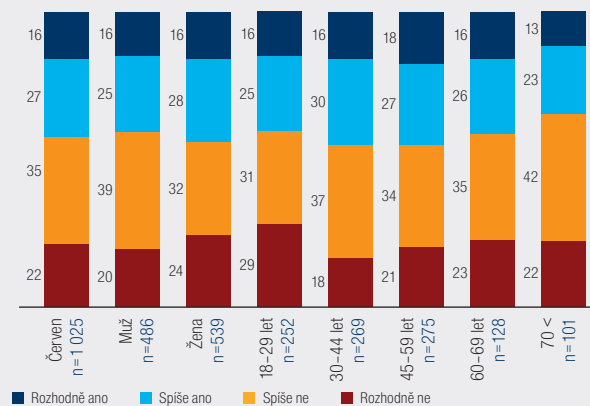
ukazuje, že občané zdravotnickou reformu nijak zvlášť nesledují a ani nemají subjektivní pocit, že by nějak výrazně zasahovala do jejich práv.

tovně musí pojištěnec navíc podat nejpozději 6 měsíců před požadovaným dnem změny, tedy do konce června. Výsledek průzkumu ukázal, že tato novela se občanů nijak podstatněji nedotkne, protože 59 % dotázaných pojišťovnu ještě ani jednou neměnilo, 24 % ji změnilo za svůj život pouze jednou. Častěji než jednou ročně se k tomuto kroku uchýlilo zanedbatelné 1 % respondentů (graf č. 3).

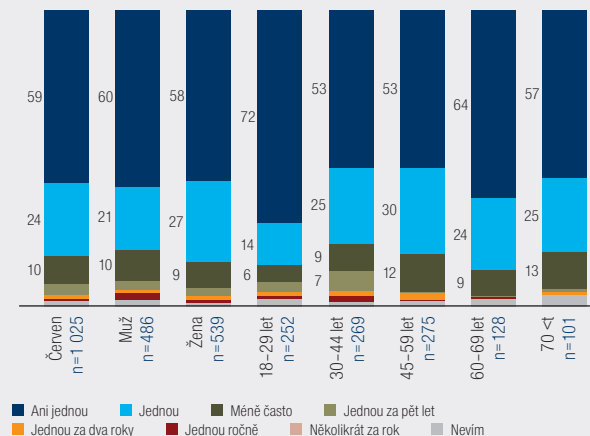
Komplikací spojených s touto změnou se bojí pouze 6 % dotázaných, zbylých 94 % je přesvědčeno o opaku.

Výsledek průzkumu ukazuje, že občané zdravotnickou reformu nijak zvlášť nesledují a ani nemají subjektivní pocit, že by nějak výrazně zasahovala do jejich práv. Dle očekávání mají největší problém s přijetím reformních opatření starší lidé, kteří s probíhajícími změnami nesouhlasí, a pouze velmi malé procento seniorů se chystá tyto změny využít, ať už se to týká možnosti platby za nadstandardní péči nebo využití institutu dříve vysloveného přání.

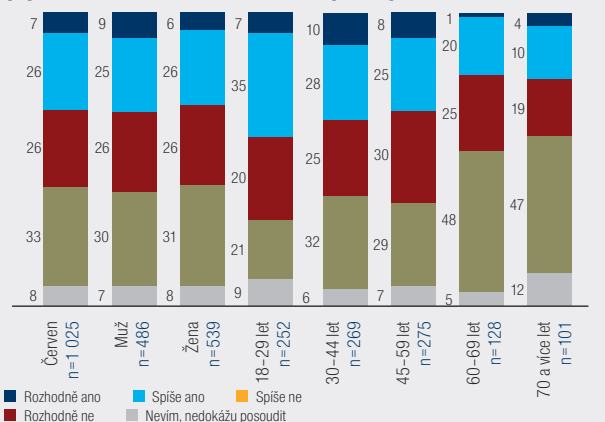
Graf 2 Uvažoval/a (byste) jste o možnosti využít institut předem vysloveného přání? (%)

Graf 3 Jak často jste měnil/a \ měníte Vaši zdravotní pojišťovnu? (%)

Graf 1 Měly by podle Vás být některé výkony zdravotní péče rozděleny na standardní (tj. hrazené z veřejného zdravotního pojištění) a nadstandardní (hrazené přímo pacientem)? (%)

Přípustnost trestu zákazu výkonu politické **funkce**

Nedávným rozhodnutím Obvodního soudu pro Prahu 5 došlo, zatím nepravomocně, k uložení desetiletého trestu zákazu poslancecké činnosti pro poslance Věcí veřejných Jaroslava Škárku. Je však otázkou, na kterou se budu snažit v tomto článku odpovědět, jestli je uložení takového zákazu, resp. omezování politických funkcí (například též v případě členů zastupitelstva) touto cestou vůbec možné.

LUBOŠ JEMELKA | Autor je právník a politolog. Přednáší na CEVRO Institutu a pravidelně publikuje zejména k problematice správního práva

SOUDCE ŠOTT OTEVŘEL PANDŮŘINU SKŘÍŇKU

Trestní zákoník ve svém § 73 obecně stanoví, že soud může uložit trest zákazu činnosti na jeden rok až deset let, dopustil-li se pachatel trestného činu v souvislosti s touto činností. Tento trest spočívá v tom, že se odsouzenému po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje výkon určitého zaměstnání, povolání nebo funkce či takové činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení nebo jejíž výkon upravuje jiný právní předpis.

Na základě tohoto ustanovení byl dne 13. 4. 2012 uložen poslanci Jarosla-

PODLE ČL. 25 ÚSTAVY PLATÍ,

že mandát poslance nebo senátora zaniká

- a) odepřením slibu nebo složením slibu s výhradou,
- b) uplynutím volebního období,
- c) vzdáním se mandátu,
- d) ztrátou volitelnosti,
- e) u poslanců rozpuštěním Poslanecké sněmovny,
- f) vznikem neslučitelnosti funkcí podle čl. 22 Ústavy.

vu Škárkovi trest „zákazu výkonu funkce poslance Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na dobu 10 roků“. Jako odůvodnění k tomu bylo rozhodnutím uvedeno, že se obžalovaný dopustil trestného činu v přímé souvislosti se svou poslanceckou funkcí a jeho kriminální jednání, učiněné ve snaze dosáhnout politických cílů v rámci své poslancecké funkce, bylo natolik hanebné, že veřejný zájem naléhavě vyžaduje, aby mu bylo zabráněno i nástroji trestního práva v dalším působení v této funkci. Toto rozhodnutí však vyvolalo dle mého názoru oprávněné diskuse o tom, zda je možné v případě poslance trest záka-

zu výkonu funkce poslance vůbec uložit. Ústava, která vymezuje důvody pro zánik mandátu poslance, totiž s ničím takovým nepočítá. Předseda trestního senátu Šott tím tedy otevřel pomyslnou Pandořinu skříňku a vyvolal diskuse o přípustnosti tohoto trestu.

Podle soudce Šotta by tímto rozhodnutím mandát poslance Škárky sice zaniknout automaticky neměl, nicméně pokud by toto rozhodnutí nabylo práv-

do politických práv. Bez ohledu na to, jestli trestní zákoník hovoří v případě tohoto trestu rovněž o zániku „funkce“ nebo nikoli, nemůže jít nad rámec Ústavy, coby předpisu vyšší právní síly.

OBDOBNÝ PŘÍPAD ZASTUPITELŮ

Osobně s názory zpochybňujícími přípustnost zákazu výkonu funkce poslance souhlasím a na jejich podporu

lů neřeší), nebyl zde podle názoru Nejvyššího soudu takový zákaz (prostřednictvím zákazu činnosti) do politické funkce možný, protože by byl v rozporu s dalšími právními předpisy. Pro úplnost však musím dodat, že v případě zastupitelů by bylo přípustné uložit nepodmíněný trest odnětí svobody, na základě kterého jejich mandáty (vzhledem ke ztrátě jednoho ze zákoných předpokladů volitelnosti) končí.

MOŽNÁ ŘEŠENÍ DO BUDOUCNA

I když tedy mezi odbornou veřejností převažuje názor, že uložení zákazu výkonu funkce poslance není z pohledu dnešní právní úpravy zřejmě vůbec mož-

MANDÁT ČLENA ZASTUPITELSTVA ZANIKÁ

mimo jiné z důvodu pravomocného rozhodnutí soudu, kterým byl zastupitel odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, pokud tak konstatuje příslušné zastupitelstvo, popřípadě (pokud tak neučiní) ředitel krajského úřadu v případě zastupitele obce, resp. ministr vnitra v případě zastupitele kraje.

ní moci, nebude moci svůj mandát vykonávat. Podle některých názorů lze dokonce dovozovat i zánik poslaneckého mandátu za předpokladu, že by se ztráta trestní „zachovalosti“ podřadila pod ztrátu volitelnosti poslance.

Převažující názory k tomuto problému jsou však takové, že uložení zákazu činnosti v tomto případě možné není. Jak poukázali někteří odborníci na ústavní právo (prof. Pavlíček, doc. Kysela, JUDr. Wagnerová a další), podmínky pro zánik mandátu poslance stanovené Ústavou nelze rozšiřovat soudním rozhodnutím a zákaz politické činnosti by mohl znamenat protiústavní zásah

bych odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2007, č.j. 4 Tz 167/2006. Toto rozhodnutí se sice nezabývalo uložením zákazu výkonu funkce poslance, ale zákazem výkonu funkce člena zastupitelstva kraje. Vyplývá z něj, že pachatel trestného činu nelze uložit zákaz výkonu funkce člena zastupitelstva územních samosprávných celků. Takovým rozhodnutím by totiž bylo zasaženo do právních předpisů upravujících vznik a zánik mandátu členů zastupitelstev a znamenalo by odnětí pasivního volebního práva. I když se v tomto případě nejednalo o rozpor s Ústavou (ta zánik mandátu zastupite-

né, ozývají se současně hlasy volající po tom, aby to do budoucna možné bylo. Již v minulosti byl projednáván senátní návrh zákona, který to umožnit měl, nicméně se jej nepodařilo prosadit. Nyní jsou připravovány návrhy další, a to jak návrh, který by řešil přímo uvedenou situaci, tak také návrh, který by měl řešit i další důvody zániku mandátu poslance, například kvůli změně jeho politické příslušnosti během volebního období. Osobně bych přijetí této úpravy doporučil, aby se v tomto článku uvedené pochybnosti o možnostech zákazu výkonu funkce odstranily a do budoucna je již nebylo třeba znovu řešit.

CEVROINSTITUT

[vysoká škola]

LAST MINUTE!
Přihlášky podávejte
do 19. září 2012.

Nové obory:

Hospodářská politika (Bc.)

- Porozumění moderním přístupům v hospodářské politice
- Unikátní kombinace znalostí z ekonomie, práva a politologie

Soukromoprávní studia – Obchodněprávní vztahy (Mgr. navazující)

- Porozumění novému občanskému a obchodnímu právu
- Skvělé uplatnění: například podnikový právník či prokurista

CEVRO INSTITUT – VYSOKÁ ŠKOLA PRÁVNÍCH A SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Ke studentům přistupujeme individuálně a za pomoci špičkových pedagogů. Naše moderní studijní programy zajišťují výborné uplatnění ve veřejném i soukromém sektoru.

Den otevřených dveří: 19. 9. 2012 v 16 hod.

WWW.CEVROINSTITUT.CZ